

BAGDI ÁRPÁD¹ KÖSZÖNTŐJE

A Gyulai Törvényszék nevében nagy tisztelettel és szeretettel köszöntök mindenkit a Nizsalovszky Magánjogi Kollokviumon. Megkülönböztetett tisztelettel köszöntöm körünkben Magyarország köztársasági elnökét, aki még az Alkotmánybíróság elnökeként mondott igent meghívásunkra, és a mai napon immáron köztársasági elnökként vesz részt szakmai rendezvényünkön, és jelenlétével emeli a kollokvium fényét. Köszönöm előadóinknak, hogy elfogadták felkérésünket, és több száz kilométert utazva érkeztek Gyulára, hogy előadásukkal, gondolataikkal hozzájáruljanak a rendezvény sikeréhez. Külön köszönettel tartozunk az Országos Bírószági Hivatal elnökének a *Ráth György Bírószági Történelem és Hagyományápolás Pályázat* meghirdetéséért, hiszen a mai konferencia a Gyulai Törvényszék sikeres pályázatának eredményeként valósulhat meg.

Nagy tisztelettel köszöntöm körünkben a Békés vármegye határain túlról érkező jogász kollégákat, hiszen a visszajelzések szerint szép számmal érkeztek vendégek Debrecenből, Szegedről, Budapestről, de még a csaknem szomszédos Vas megyéből is. Nagy öröm volt számunkra, hogy a nagy érdeklődésre való tekintettel többször is meg kellett emelnünk a kollokvium létszámkeretét. Ennyi polgári jogász egy időben, egy helyen nagyon ritkán tartózkodik, különösen nem egy bírószági tárgyalóteremben, és különösen nem hallgatóságként. A nagy érdeklődés, úgy gondolom, hogy két dolgot mindenképpen visszaigazol:

- egyrészt, hogy szükség van hasonló rendezvényekre, amelyeken a jogásztársadalom az aktuális magánjogi kérdésekről közvetlenül az ország legkiválóbb egyetemi oktatóitól és legfelkészültebb gyakorló szakembereitől szerezhethet autentikus információt;

¹ Elnök, Gyulai Törvényszék.

- ♦ másrészt pedig, hogy anélkül is meg lehet tölteni a Gyulai Törvényszék gyönyörű dísztermét, hogy kötelező oktatási rendezvénné kellett volna nyilvánítanom a mai eseményt.

Komolyra fordítva a szót, bár a mai kollokvium középpontjában Nizsalovszky Endre jogtudós szellemi hagyatéka áll, én mégis szeretnék egy gondolat erejéig megemlékezni édesapjáról, idősebb Nizsalovszky Endréről is, aki 1912 és 1921 között a Gyulai kir. Törvényszék elnöke volt. Idéznék a *Békes – Politikai, Társadalmi és Közgazdasági Lap* 1921. február 26. napján, Gyulán megjelent számából:

„Id. Nizsalovszky Endre 1866-ban született felvidéki nemesi családból, melynek tagjai a jogi pályákon tevékenykedtek. Édesatyja is bíró volt. Bírói pályáját 1891-ben vármegyénk területén, mint békéscsabai aljárásbíró kezdte meg; innen csakhamar a nagyváradai törvényszékhez került és Gyulára kerültéig ott működött, hosszú ideig mint vizsgálóbíró, majd, mint a polgári fellebbezési tanácsnak jogász körökben nagy tekintélyre szert tett elnöke. Ebből az állásból került 1912. év nyarán a Gyulai Törvényszék élére, és lett a gyulai kir. törvényszéknek fennállása óta harmadik elnöke. Városunkban csakhamar közkedvelt lett személye, a törvényszék egész területén pedig tisztelt és becsült jogász és bírói egyénisége.

Alig ismerkedett meg a Gyulai Törvényszék viszonyaival, alig fogott hosszú bírói pályája tapasztalatainak az elnöki székben való értékesítéséhez, reánk tört a háború és megbénított minden békés munkát, szárnyát szegte minden ambiciózus törekvésnek. Fájdalmas szívvel kellett látnia az alkotó ereje teljében lévő elnöknek, hogy miként tornyosulnak a legsúlyosabb akadályok minden olyan törekvése elé, mely az igazságszolgáltatás fejlesztését, az élet és a haladás követelményeihez való alkalmazkodását célozta. A háború okozta rendkívüli viszonyok passzivitásra kényszerítettek minden reformtörekvést, sőt a háború zaja közben életbelépett nagyszabású igazságügyi reformokat sem lehetett a maguk élő teljességében átvinni a gyakorlatba, és ez a nyomasztó tudat, az azután bekövetkezett még súlyosabb megpróbáltatások, melyek a hazát és az államot érték, id. Nizsalovszky Endre lelkét is súlyosan érintették.

Pedig nagyszabású, korszakos reformok léptek életbe elnöksége alatt. 1915. január elsején léptették életbe a legteljesebb szóbeliségre alapított új polgári perrendtartást és ezzel kapcsolatban a bírósági ügyvitelnek gyökeresen új szabályait. Id. Nizsalovszky Endre a legtökéletesebb rátermettséggel rendelkezett a szóbeli tárgyalásokhoz szükséges nagy jogi tudást, alapos tájékozottságot és higgadt megértést igénylő jogász és bírói képességekkel és arra a magaslatra emelte a szóbeli peres eljárás színvonalát, melyre azt a törvényhozó és a jogászvilág valóban emelni kívánta. Az eljárásnak a szóbeliséggel elérni kívánt gyorsasága azonban, sajnos, a háborús állapotok egyre tornyosuló akadályai miatt egyre elérhetetlenebb reménység maradt. A remények, amiket a béke beköszöntéséhez fűztek a polgári munka hivatott napszámosai, a legsúlyosabb csalódásban haltak meg. A jogrendet fenekestől felforgató forradalmak, a hazafiúi lelkesedés buzgalmat bilincsbe verő idegen megszállás a gyötrelmek olyan sorozatát hozta reánk, mely id. Nizsalovszky Endrének hazaszeretettől, humanizmustól és igazságérzettől túlradó lelkét teljesen megtörte. Ez a lelkiállapot is nagyban segített kiváltani azt a kórt, melynek áldozata lett. A szellemi munkások korán beállt betegsége, az érzelmesedés ölte meg. Orosházán, a járásbíróság megvizsgálásakor lett először rosszul, azóta nem is lett jobban, míg végre a halál megváltotta szenvedéseitől.”

Az elhangzottak tükrében, azt gondolom, kijelenthető, hogy idősebb Nizsalovszky Endre szellemi hagyatéka nagyon komoly hatást gyakorolt a későbbi jogtudós, fia gondolkodásmódjára, világszemléletére és a magánjoghoz fűződő viszonyára, amelyről a mai napon még számtalan érdekes és értékes információt hallhatunk előadóinktól.

A Nizsalovszky Magánjogi Kollokviumot ezennel megnyitom, és minden kedves résztvevőnek hasznos, tartalmas és eredményes együtt gondolkodást és kellemes időtöltést kívánok a Gyulai Törvényszék impozáns dísztermében Gálbory Józsefnek, a Gyulai Törvényszék második elnökének 1909. július 25. napján a királyi törvényszék teljes ülése előtt elhangzott székfoglaló beszédéből idézett gondolataival:

„Olyan törvényt, melynek szabályai az egyszeregy törvényeinek megfelelően minden életviszonyokra alkalmazhatók volnának, addig míg a törvényhozók is csak emberek lesznek, hozni nem lehet, s akármilyen előrelátó és körültekintő lesz is a törvényhozó, a bíró jogalkalmazó gép sohasem lehet, s a bírónak a legrészletesebb törvény mellett is szüksége lesz a tudására, főleg pedig a szívére.”

Köszönöm a megtisztelő figyelmet!